

MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM SINH HỌC LOÀI XÉN TÓC NÂU *Monochamus alternatus* Hope (Coleoptera: Cerambycidae) HẠI THÔNG MÃ VĨ TẠI MỘT SỐ TỈNH PHÍA BẮC VIỆT NAM

Nguyễn Văn Thành, Lê Văn Bình

Trung tâm Nghiên cứu Bảo vệ rừng, Viện Khoa học Lâm nghiệp Việt Nam

TÓM TẮT

Bằng phương pháp nuôi trong phòng thí nghiệm kết hợp với điều tra ngoài hiện trường xác định được một số đặc điểm sinh học của loài Xén tóc nâu (*M.alternatus*): Khi được nuôi trong môi trường thức ăn nhân tạo ($t^{\circ}=25^{\circ}\text{C}$, $w\%=70\%$), thời gian hoàn thành vòng đời trung bình 222,66 ngày. Khi nuôi trong môi trường thức ăn tự nhiên ($t^{\circ}_{tb}=28,6^{\circ}\text{C}$; $w\%_{tb}=78,9\%$) thì thời gian hoàn thành vòng đời trung bình 239,8 ngày. Xén tóc trưởng thành mới vũ hóa, cơ thể mềm và có màu nâu nhạt, sau từ 6 đến 12 ngày ăn bổ sung thì cơ thể bắt đầu thành thực. Xén tóc trưởng thành đẻ trứng tập trung nhiều nhất ở 2 khoảng giờ là từ 8 đến 10h giờ tối và 10 đến 12h đêm và một cá thể trưởng thành có thể đẻ từ 1 đến 3 quả trứng mỗi lần, chúng mất từ 6 đến 11 phút để đẻ xong 1 quả trứng. Trứng mới đẻ có màu trắng nhạt sau chuyển sang hơi vàng. Sâu non tuổi 1, 2 chỉ ăn ở phần vỏ của cây, sang đến tuổi 3, chúng bắt đầu tấn công vào phần lõi và làm các đường hang trong thân cây. Nhộng trần, khi mới vào có màu trắng sữa sau chuyển dần sang màu trắng vàng. Loài Xén tóc nâu xuất hiện với sự gối lứa nhau, một năm có từ 1 đến 2 thế hệ, từ nửa cuối tháng 4 đến đầu tháng 10 đều ghi nhận sự xuất hiện của cả 4 pha phát triển. Giai đoạn trưởng thành và trứng có thời gian hoạt động 8 tháng trong năm và sâu non được ghi nhận xuất hiện ở hầu hết các tháng trong năm.

Từ khóa: Đặc điểm sinh học, Thông mã vĩ, Xén tóc nâu

Some biological characteristics of longhorn beetle *Monochamus alternatus* Hope (Coleoptera: Cerambycidae) harmful *Pinus massoniana* in some province North Vietnam

By the method of rearing in the laboratory combined with field investigation, some biological characteristics of the species longhorn beetle (*M. alternatus*) have been determined: when rearing in an artificial food environment ($t^{\circ}=25^{\circ}\text{C}$, $w\%=70\%$), the average life cycle completion time is 222,66 days. When rearing in the environment as natural food ($t^{\circ}=28.6^{\circ}\text{C}$; $w\%=78.9\%$), the average time was 239,8 days. Adult of longhorn beetle lay eggs and when there are larva will see red-brown wood mulch extruding. At first, the body is soft and light brown in color, after about 6 to 12 days of supplementing, the body begins to mature. Adult longhorn beetle lay eggs most concentrated in 2 hours is from 8 to 10 pm and 10 to 12 pm and an adult individual can lay 1 - 3 eggs each time, they take from 6 to 11 minutes to lay 1 egg. Eggs: when newly laid are pale white, then turn yellowish. The larvae of ages of 1th, 2th only feed on the bark of the tree, at the age of 3th, they begin to attack the core and make holes in the trunk. Pupa: It is a naked pupa, when it first enters it is milky white and then gradually turns yellowish white. Longhorn beetle species appeared with a litter, 1 to 2 generations a year, from the second half of April to the beginning of October all four stages of development were recorded. The adult and egg stages are active for 8 months of the year and the larvae are reported to appear in most months of the year.

Keywords: Biological characteristics, *Pinus massoniana*, *Monochamus alternatus*